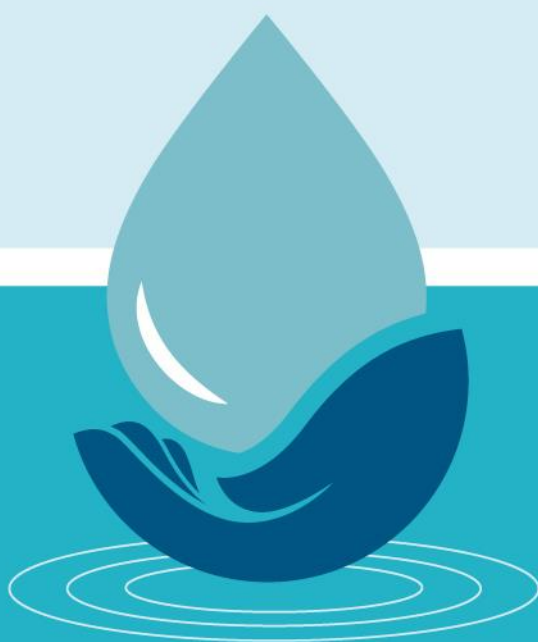

Leidraad voor de Essentiële Eisen aan verpakkingen

Voor de was- en reinigingsmiddelensector

Nederlandse Vereniging van Zeepfabrikanten
Arthur van Schendelstraat 600 | 3511 MJ | Utrecht
T: +31 (0)30 692 18 80 | @: nvz@nvz.nl

NVZ **SCHOON
HYGIËNISCH
DUURZAAM**

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Algemene informatie	3
De Essentiële Eisen aan verpakkingen in het verpakkingsdossier	5
1. Vervaardiging en samenstelling van de verpakking	5
a. Minimaliseren van het verpakkingsmateriaal	5
b. Zware metalen.....	8
c. Gevaarlijke stoffen.....	9
2. Hergebruik van de verpakking	9
3. Terugwinning van de verpakking	9
a. Terugwinning door materiaalrecycling.....	10
b. Terugwinning in de vorm van energie.....	10
c. Organische terugwinning	11
4. Aanvullende informatie in het verpakkingsdossier	11
a. Frequentie herziening dossier	11
b. Maatregelen om zwerfafval tegen te gaan	11
Overzicht verpakkingsdossier	12
Voorbeeld verpakkingsdossier	13
Annex I	18

Inleiding

De Europese Commissie heeft wetgeving opgesteld voor verpakkingen die op de Europese markt worden gebracht: de Europese richtlijn betreffende verpakkingen en verpakkingsafval (94/62/EG) (hierna de 'verpakkingsrichtlijn').¹ Hierin staan de zogenaamde Essentiële Eisen aan verpakkingen. Het voornaamste doel van deze richtlijn is het voorkomen, of als dat niet mogelijk is zoveel mogelijk beperken van negatieve effecten van verpakkingen.

In Nederland zijn de Essentiële Eisen en andere bepalingen uit de verpakkingsrichtlijn vastgelegd in het Besluit beheer verpakkingen 2014 (hierna het 'Besluit verpakkingen').²

De Essentiële Eisen worden gegeven in Bijlage II van de verpakkingsrichtlijn. Ze zijn onder te verdelen in drie hoofdthema's:

1. Vervaardiging en samenstelling van de verpakking
 - a. Minimaliseren van het verpakkingsmateriaal ([NEN-EN 13428](#))
 - b. Zware metalen (NPR-CR 13695-1)
 - c. Gevaarlijke stoffen (NPR-CR 13695-2)
2. Hergebruik van de verpakking ([NEN-EN 13429](#))
3. Terugwinning van de verpakking
 - a. Terugwinning door materiaalrecycling ([NEN-EN 13430](#)), of;
 - b. Terugwinning in de vorm van energie ([NEN-EN 13431](#)), of;
 - c. Organische terugwinning ([NEN-EN 13432](#))

Heel kort samengevat vragen de Essentiële Eisen van bedrijven om er continue voor te zorgen dat alle product-verpakkingscombinaties de meest optimale zijn voor het milieu. Voor de verpakking van een was- reinigings-, desinfectie, of onderhoudsmiddel is het verplicht te voldoen aan de Essentiële Eisen. Hiervoor moet de verpakking in ieder geval voldoen aan punten 1a, 1b en 1c en aan tenminste één van de punten 3a, 3b of 3c. Met behulp van een dossier kan per product-verpakkingscombinatie worden onderbouwd dat aan deze punten wordt voldaan.

Deze leidraad biedt handvatten voor het opstellen en bijhouden van een dossier voor verschillende product-verpakkingscombinaties binnen de was- en reinigings-, desinfectie-, en onderhoudsmiddelen sector. Aan het einde van de leidraad is een voorbeeldossier te vinden.

Deze leidraad beperkt zich tot de wettelijke eisen aan een product-verpakkingscombinatiedossier (hierna 'verpakkingsdossier'). Naast de wettelijke verplichtingen vinden de NVZ en haar leden het belangrijk dat er aandacht wordt besteed aan de verduurzaming van verpakkingen in bredere zin. Dat vertaalt zich in verschillende initiatieven zoals het tweede Brancheplan Duurzaam Verpakken³ van de NVZ dat in mei 2019 is goedgekeurd door het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV) en de pilot binnen het Nederlandse Plastic Pact, over gerichte inzameling, recycling en hergebruik van kunststof verpakkingen in de professionele schoonmaaksector.⁴

¹ Richtlijn 94/62/EG is beschikbaar via: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex:31994L0062>

² Deze wetgeving is te vinden op wetten.overheid.nl: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035711/2021-07-03>

³ Voor meer informatie zie: <https://kidv.nl/brancheplannen>

⁴ Voor meer informatie zie: https://www.meermetminderplastic.nl/pilots/Harmonisatie-non-Food-flessen?workgroup_path=/werkgroepen/Verpakkingsketen/

Algemene informatie

NEN normen

Voor de hierboven genoemde punten zijn door het Nederlands Normalisatie-instituut (NEN) normen opgesteld, gebaseerd op eerder ontwikkelde geharmoniseerde Europese normen. De NVZ heeft voor het opstellen van deze leidraad in een aantal gevallen gebruik gemaakt van deze normen. In dat geval wordt dit per onderdeel expliciet benoemd. Ook is er een overkoepelende norm opgesteld voor alle onderdelen van de Essentiële Eisen; NEN-EN 13427. Deze norm heeft gediend als basis voor het Overzicht van het verpakkingsdossier aan het einde van deze leidraad.

Artikel 3 lid 5 van het Besluit verpakkingen stelt dat verpakkingen in ieder geval voldoen aan één of meer van de Essentiële Eisen indien zij overeenstemmen met de door *Onze Minister* aangewezen normen. Hiervoor zijn door *Onze Minister* de NEN normen aangewezen.

Het doel van het aanwijzen van deze normen is om producenten en importeurs methoden aan te reiken hoe hun verpakking in overeenstemming te brengen met de Essentiële Eisen. Niettemin staat het producenten en importeurs vrij op een andere manier te voldoen aan de Essentiële Eisen.

N.B. De NEN normen dienen dus net als deze leidraad als hulpmiddel en zijn niet juridisch bindend. Wel is het belangrijk op te merken dat de handhavende inspectiedienst in Nederland de desbetreffende normen als toetsingskader gebruikt.

Handhaving

In Nederland handhaaft de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) op het Besluit verpakkingen, de Nederlandse implementatie van de verpakkingsrichtlijn met de Essentiële Eisen. In geval van een inspectie kan een bedrijf het dossier voor de betreffende productverpakkingscombinatie(s) voorleggen om te laten zien dat aan de Essentiële Eisen wordt voldaan. Deze leidraad kan gebruikt worden om een dergelijk dossier op te stellen. Indien de verpakkingsdossiers tijdens inspectie niet op orde blijken te zijn vraagt ILT niet alleen om de betreffende dossiers op orde te brengen maar wordt ook gevraagd om een plan van aanpak op te stellen voor het op orde brengen van alle overige verpakkingsdossiers binnen het bedrijf.

Naast de verpakkingsdossiers kijkt ILT ook of bedrijven het eigen vastgelegde beleid ten aanzien van duurzaamheid en duurzame verpakkingen naleven. En of de verplichtingen en ambities van allianties waar een bedrijf zich bij heeft aangesloten worden nageleefd en of dit via het managementsysteem van het bedrijf geborgd is. In deze context kan dus ook gevraagd worden naar de bredere ambities van een bedrijf ten aanzien van de verduurzaming van verpakkingen.

Herziening van de Europese verpakkingsrichtlijn

Als onderdeel van de Europese Green Deal⁵ zal de verpakkingsrichtlijn vanaf 2022 worden herzien. Dit betekent dat er een aantal onderdelen naar verwachting significant inhoudelijk zullen wijzigingen. Vanzelfsprekend heeft dit ook impact op deze leidraad. Dit document zal bij publicatie van de herziening van de verpakkingsrichtlijn dan ook worden geüpdatet.

⁵ Meer informatie over de Europese Green Deal via de website van de Europese Commissie: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_nl

Frequentie herziening verpakkingsdossier

Het minimaliseren van de milieu-impact van de productverpakkingscombinaties is een continu proces dat onder andere door de stand van de techniek beïnvloed wordt. Daarom dient het dossier ter onderbouwing van de Essentiële Eisen regelmatig te worden herzien. Het wordt aangeraden om dit minimaal één keer per jaar te doen, waarbij de conclusie kan zijn dat de onderbouwingen in het dossier nog altijd actueel zijn.

Rol van de verpakkingsleverancier

Veel producenten binnen de detergentensector kopen verpakkingen in bij een verpakkingsleverancier. Het is dan gebruikelijk dat de verpakkingsleverancier een conformiteitsverklaring opstelt waarin wordt bevestigd dat de verpakking aan de bepaalde eisen uit de verpakkingsrichtlijn voldoet. Het gaat dan bijvoorbeeld om de maximale hoeveelheid aanwezige zware metalen in de verpakking. Dergelijke eisen kunnen ook worden vastgelegd in de inkoopvoorwaarden.

De handhavingsinspectie ILT verwacht van bedrijven een conformiteitsverklaring en/of inkoopvoorwaarden. Daarnaast wordt aangeraden steekproeven te (laten) nemen van de ingekochte verpakkingen om te controleren of inderdaad wordt voldaan aan de betreffende eisen. Dit is echter voor sommige bedrijven niet uitvoerbaar. In dat geval mag het inkopende bedrijf vertrouwen op de conformiteitsverklaring.⁶ Er zijn ook bepaalde punten uit de Essentiële Eisen waar de verpakkingsleverancier niet aan kan voldoen, omdat dit (deels) wordt beïnvloed door het product dat de verpakking omvat. Een belangrijk voorbeeld is de minimalisatie van het verpakkingsmateriaal per product-verpakkingscombinatie. Dit onderdeel dient dat ook te worden onderbouwd door de verantwoordelijk producent, leverancier of importeur van het product.

Duurzaamheid

Richting een duurzame en zoveel mogelijk circulaire economie speelt de verduurzaming van verpakkingen binnen de was- en reinigingsmiddelensector een belangrijke rol. Fabrikanten binnen de sector zijn dan ook al decennia bezig met grote verduurzamingsstappen op dit gebied. Onder andere binnen het Charter voor Duurzaam Schoonmaken.⁷ Deze leidraad beperkt zich tot de wettelijke verplichtingen bij het opstellen van een verpakkingsdossier, maar dat neemt niet weg dat bedrijven vanuit de branche altijd worden aangemoedigd om ook op vrijwillig initiatief verder te werken aan de verduurzaming van verpakkingen.

⁶ Bij ILT loopt intern nog overleg over de partij die verantwoordelijk is voor het aanleveren van de onderbouwing dat een verpakking aan bepaalde Essentiële Eisen voldoet. Vooralsnog lijkt een conformiteitsverklaring van de verpakkingsleverancier in principe voldoende, mits de betreffende verpakkingsleverancier wel de onderbouwing kan aanleveren in het geval van inspectie.

⁷ Meer informatie via: <https://www.steedsduurzamer.nl/producten/schoonmaak/keurmerken/charter-voor-duurzaam-schoonmaken/>

De Essentiële Eisen aan verpakkingen in het verpakkingsdossier

1. Vervaardiging en samenstelling van de verpakking

De Essentiële Eisen uit de Europese verpakkingsrichtlijn zijn onder te verdelen in drie hoofdthema's waarvan de 'vervaardiging en samenstelling van de verpakking' het eerste thema is. Onder dit thema vallen drie onderwerpen:

- a. Minimaliseren van het verpakkingsmateriaal
- b. Zware metalen
- c. Gevaarlijke stoffen

Voor het voldoen aan de Essentiële Eisen is elk bedrijf dat productverpakkingscombinaties op de markt brengt verplicht om aan alle drie deze onderwerpen te voldoen. Hieronder wordt uitgelegd hoe een fabrikant van was- en reinigingsmiddelen voldoet aan deze drie eisen uit de verpakkingsrichtlijn.

a. Minimaliseren van het verpakkingsmateriaal

Bij het beperken van de impact van verpakkingen speelt preventie een grote rol. Oftewel; zorgen dat er zo min mogelijk verpakkingsmateriaal wordt gebruikt per productverpakkingscombinatie. Minimalisatie van het verpakkingsmateriaal is echter niet de enige factor. In veel gevallen heeft productverlies bij bijvoorbeeld lekkages een grotere milieu-impact dan het toevoegen van verpakkingsmateriaal. Zowel te weinig als te veel verpakkingsmateriaal kan de milieu-impact dus negatief beïnvloeden.

Om te bepalen waar het optimum ligt kan gebruik worden gemaakt van de zogenaamde prestatiecriteria. Deze volgen uit de NEN-EN 13428.⁸ Voor het opstellen van dit onderdeel baseert de NVZ zich grotendeels op deze norm.

De kritische factor

Om te voldoen aan de minimalisatie van het verpakkingsmateriaal dient de ***kritische factor*** te worden vastgesteld op basis van onderstaande ***prestatiecriteria*** (zie tabel 1). Onder de prestatiecriteria vallen de verschillende vereisten waar de productverpakkingscombinatie aan moet voldoen.

De kritische factor is de vereiste binnen deze prestatiecriteria die bepalend is in de mogelijkheden om de hoeveelheid verpakkingsmateriaal nog verder te minimaliseren. Dit kan maar één van de prestatiecriteria zijn. Deze factor moet onderbouwd kunnen worden met een of meerdere referenties. Dit kan door proeven of studies, maar kan ook worden onderbouwd door gedocumenteerde praktijkervaringen.

⁸ Voor meer informatie zie de website van het Nederlands Normalisatie-instituut (NEN): <https://www.nen.nl/nen-en-13428-2004-nl-115325>

Prestatiecriteria	
- Bescherming van het product	- Aanvaardbaarheid voor gebruiker/consument
- Fabricageproces van de verpakking	- Informatie
- Verpakkings-/vullingsproces	- Veiligheid
- Logistiek (incl. transport, opslag en behandeling)	- Wetgeving
- Productpresentatie en marketing	- Andere aspecten

Tabel 1: Lijst met prestatiecriteria

Hieronder worden de prestatiecriteria verder toegelicht en vervolgens wordt uitgelegd hoe de leverancier kan voldoen aan het bijhouden van de documentatie over de minimalisatie van verpakkingsmateriaal op basis van deze prestatiecriteria.

Bescherming van het product

Een verpakking behoort het product te beschermen tegen beschadiging en kwaliteitsvermindering. Voorbeelden van vereisten die uit dit criterium volgen zijn UV-barrières en bestendigheid tegen bepaalde oplosmiddelen.

Fabricageproces van de verpakking

Het proces dat de verpakkingsproducent gebruikt om de verpakking te vervaardigen bepaalt in zekere mate ook de eigenschappen van een verpakking. Bij kunststof flessen kan je bijvoorbeeld te maken hebben met een minimale wanddikteverdeling die nodig is voor het blazen van de flessen.

Verpakkings-/vullingsproces

De processen die worden toegepast door de producent, zoals bijvoorbeeld het afvullen van product in de verpakking, zijn mede bepalend voor de mate waarin het verpakkingsmateriaal geminimaliseerd kan worden. Een voorbeeld is de inrichting en efficiëntie van de afvullijnen: bepaalde afvullijnen kunnen bijvoorbeeld enkel een minimale vorm en grootte van een verpakking aan.

Logistiek (incl. transport, opslag en behandeling)

De verpakking (zowel primaire, secundaire als tertiaire verpakkingen) moet tijdens alle verwachte logistiek voldoende bescherming bieden aan zowel het product als aan diegenen die er aan worden blootgesteld. Voor kunststofflessen is het bijvoorbeeld belangrijk dat ze niet gaan lekken bij normaal te verwachten gebruik.

Productpresentatie en marketing

De verpakking moet herkenbaarheid voor de potentiële gebruiker mogelijk maken. Daarnaast moet in sommige gevallen rekening gehouden worden met eisen van de verkoper of distributeur.

Aanvaardbaarheid voor gebruiker/consument

De verpakking moet voldoen aan de verwachtingen van de (eind)gebruiker. Een belangrijke eis hierbij is de gebruiksvriendelijkheid. Voor verpakkingen binnen de was- en reinigingsmiddelensector zijn bijvoorbeeld de mogelijkheid tot juist doseren en het hersluiten van de verpakking belangrijk.

Informatie

De verpakking moet groot genoeg zijn om alle noodzakelijke informatie over het gebruik te kunnen geven. Dit kan bijvoorbeeld gaan over de dosering, aanwijzingen voor opslag, barcodes en de houdbaarheidsdatum.

Veiligheid

Naast de hierboven genoemde informatie over gebruik dient te verpakking ook de informatie te geven over de veiligheidsaspecten. Daarnaast dient de verpakking het veilig gebruik mogelijk te maken. Het kan bijvoorbeeld gaan over de vorm van de verpakking zodat deze veilig te hanteren is.

Wetgeving

De verpakking moet aan alle eisen voldoen die volgen uit de geldende wet- en regelgeving. Voor was- en reinigingsmiddelen volgen veel vereisten aan de verpakking en etiket uit de CLP-verordening (1272/2008/EG)⁹ en in verschillende gevallen ook uit het ADR verdrag¹⁰ ('Accord européen relatif au transport international de marchandises Dangereuses par Route') waarin afspraken zijn gemaakt over het vervoer van gevaarlijke stoffen en mengsel over de weg. Zo stelt de CLP-verordening eisen aan de bevestiging van het etiket aan de verpakking en volgen uit het ADR aanvullende eisen voor de toepassing van gerecycled kunststof in verpakkingen.

Andere aspecten

Indien de kritische factor niet onder bovengenoemde criteria valt, dient deze te worden uitgewerkt onder 'andere aspecten'. Deze andere aspecten kunnen bestaan uit economische-, sociale- en milieuaspecten. Een voorbeeld is de toepassing van recyclelaat in een verpakking. Dit kan een beperkende factor vormen in het minimaliseren van het verpakkingsmateriaal, maar valt niet onder bovengenoemde criteria.

Invullen van de beoordelingslijst

Om te voldoen aan de vereiste uit de verpakkingsrichtlijn wat betreft de minimalisatie van het verpakkingsmateriaal moet voor de relevante prestatiecriteria worden vastgesteld wat de belangrijkste eis is. Op basis daarvan kan vervolgens worden vastgesteld wat de *kritische factor* is. Voor het prestatie criterium dat leidt tot de kritische factor moet een referentie kunnen worden overlegd. Zie tabel 2 voor een voorbeeld van de beoordelingslijst.

⁹ Verordening ((EG) nr. 1272/2008) betreffende de indeling, etikettering en verpakking (Classification, Labelling and Packaging - CLP): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX%3A32008R1272>

¹⁰ Het gehele ADR verdrag is hier te downloaden:

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/publicaties/2015/05/21/adr/ADR+2021.pdf>

Beoordelingslijst voor minimalisatie verpakkingsmateriaal volgens de richtlijn verpakking en verpakkingsafval (94/62/EG)		Verpakking:	
Prestatiecriterium	Belangrijkste eis [Type uw antwoord]	Kritische factor? [Doorstreep foutieve antwoord]	Referentie [Type uw antwoord]
Bescherming van het product		JA / NEE	
Fabricageproces verpakking		JA / NEE	
Verpakkings-/vullingsproces		JA / NEE	
Logistiek		JA / NEE	
Productpresentatie en marketing		JA / NEE	
Aanvaardbaarheid voor gebruiker/consument		JA / NEE	
Informatie		JA / NEE	
Veiligheid		JA / NEE	
Wetgeving		JA / NEE	
Andere aspecten		JA / NEE	

Tabel 2 Beoordelingslijst van de prestatiecriteria om tot de kritische factor te komen

b. Zware metalen

Naast eisen aan de minimalisatie van het verpakkingsmateriaal stelt de verpakkingsrichtlijn dat verpakkingen een maximale hoeveelheid zware metalen mogen bevatten. De eis is dat de totale hoeveelheid lood, cadmium, kwik en/of zes-waardig chroom of verbindingen daarvan in elke individuele verpakkingscomponent (zoals de fles of dop) maximaal 100 ppm mag bedragen (tabel 3).

Zware metalen	
Lood	In totaal ≤ 100 ppm
Cadmium	
Kwik	
Zes-waardig chroom of verbindingen daarvan	

Tabel 3 Maximaal toegestane hoeveelheid sporen van zware metalen in verpakkingen

Om te kunnen onderbouwen dat aan deze eis wordt voldaan is het raadzaam gebruik te maken van de daarvoor ontwikkelde norm: CR 13695-1. Indien verpakkingen worden ingekocht bij een externe leverancier is het meestal de leverancier die over de informatie beschikt om op de juiste manier te kunnen onderbouwen dat de maximale hoeveelheid zware metalen niet wordt overschreden. Dit kan worden vastgelegd in een conformiteitsverklaring. Deze conformiteitsverklaring dient te worden meegenomen in het dossier van de betreffende productverpakkingscombinatie. ILT adviseert om daarnaast ook in het dossier aan te geven op welke wijze een bedrijf zich er op periodieke basis van overtuigd dat deze eis nog altijd wordt nageleefd.

c. Gevaarlijke stoffen

Naast de grenswaarde die is gegeven voor de hierboven genoemde zware metalen is het verplicht om te zorgen voor een minimalisatie van stoffen die geclassificeerd zijn als gevaarlijk voor het milieu. Voorheen werd hiervoor verwezen naar het “N-symbool” dat volgt uit de Richtlijn 67/548/EG en Richtlijn 1999/45/EG. Inmiddels zijn deze richtlijnen vervangen door de CLP-verordening. Volgens Bijlage VII van de CLP-verordening zijn een viertal gevaarsindelingen gelijk te stellen aan de indelingen die volgens de oude richtlijnen tot het “N-symbool” zouden leiden (zie tabel 4).

Richtlijn 67/548/EG & Richtlijn 1999/45/EG	CLP-verordening
N-symbool	Aquatic Acute 1 (H400)
	Aquatic Chronic 1 (H410)
	Aquatic Chronic 2 (H411)
	Ozone (H420)

Tabel 4 Gevaarsindelingen van CLP & het N-symbool in de voormalige richtlijnen

Om te kunnen onderbouwen dat aan deze eis wordt voldaan is het raadzaam gebruik te maken van de daarvoor ontwikkelde norm: CR 13695-2. Net als bij zware metalen dient de minimalisatie van milieugevaarlijke stoffen meestal te worden onderbouwd met informatie waar de verpakkingleverancier over beschikt. Ook in dit geval moet de conformiteitsverklaring hierover worden bijgevoegd in het dossier van de betreffende productverpakkingcombinatie. Daarnaast adviseert ILT ook hier om in het dossier aan te geven op welke wijze een bedrijf zich er op periodieke basis van overtuigd dat deze eis nog altijd wordt nageleefd.

2. Hergebruik van de verpakking

In de verpakkingrichtlijn wordt gesteld dat de verpakking zodanig moet worden ontworpen dat hergebruik of nuttige toepassing, met inbegrip van recycling, mogelijk is. Dit betekent kort gezegd dat indien een verpakking niet herbruikbaar is deze in ieder geval deels recyclebaar moet zijn.

Op dit moment zijn verpakkingen binnen de was- en reinigingsmiddelensector vaak (deels) geschikt om te recyclen, maar niet direct geschikt voor hergebruik. Daarnaast gelden er momenteel geen sectorspecifieke wettelijke normen voor verpakkingen van was- en reinigingsmiddelen. Als leverancier van deze producten bent u daarom niet verplicht iets op te nemen over de herbruikbaarheid in het verpakkingdossier.

3. Terugwinning van de verpakking

Het derde en laatste thema onder de Essentiële Eisen gaat over de terugwinning van de verpakking. Dit kan op 3 manieren:

- a. Terugwinning door materiaalrecycling, of;
- b. Terugwinning in de vorm van energie, of;
- c. Organische terugwinning

Hieronder wordt uitgelegd hoe leveranciers van was- en reinigingsmiddelen kunnen voldoen aan tenminste één van deze drie eisen.

N.B. Wettelijk gezien hoeven bedrijven momenteel maar aan één van deze drie eisen te voldoen. Dat neemt echter niet weg dat vanuit maatschappelijk oogpunt verdere ambities op dit punt uiteraard worden aangemoedigd. Daarnaast is het zo dat indien er op dit punt vrijwillig claims worden gemaakt, de onderbouwing moet zijn terug te vinden in het betreffende dossier.

a. Terugwinning door materiaalrecycling

Met de ambitie voor een circulaire economie zetten steeds meer leveranciers in op beter recyclebare verpakkingen. Echter, door (snel) veranderende inzamelings-, scheidings- en recyclingtechnieken is het niet altijd makkelijk om te bepalen of een kunststof verpakking goed recyclebaar is volgens de huidige stand van de techniek. Om bedrijven hierbij te helpen heeft het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV) recyclechecks ontwikkeld voor verschillende veel gebruikte materiaalsoorten in verpakkingen. Het gaat om een Recyclecheck voor:

- Vormvaste kunststof verpakkingen;
- Flexibele kunststof verpakkingen;
- Papier- en kartonverpakkingen;
- Glazen verpakkingen

De Recyclecheck voor vormvaste kunststof verpakkingen is het meest relevant voor de was- en reinigingsmiddelensector, deze wordt jaarlijks geüpdatet. De versie voor 2022 is [hier](#) te downloaden. Ook de overige recyclechecks zijn te downloaden via de website van het KIDV: <https://kidv.nl/recyclecheck>.

De KIDV-Recyclecheck kan worden gezien als een grote beslisboom die tot een oordeel komt over de recyclebaarheid van de verpakking. Dit oordeel kan zijn: **goed recyclebaar**, **redelijk recyclebaar**, **beperkt recyclebaar** of **niet recyclebaar**.

De documentatie die wordt gevraagd om de beslisboom te doorlopen vormt een goede grondslag voor het verpakkingsdossier omdat het een duidelijk beeld geeft van de eventuele verbeterpunten om te zorgen dat een (zo groot mogelijk deel van de) verpakking goed gerecycled kan worden.

In de verpakkingsrichtlijn wordt niet gespecificeerd welk deel van de verpakking minimaal recyclebaar dient te zijn. Het bijhouden van documentatie over de recyclebaarheid en de ambitie uitspreken dit waar mogelijk te verbeteren is in ieder geval aan te raden. Hiervoor kan overigens ook gekozen worden voor een andere tool dan de KIDV Recyclecheck, zoals De RecyClass Tool.¹¹

Om documentatie bij te houden over de recyclebaarheid van een verpakking in het betreffende dossier kan ook de norm EN 13430 worden gebruikt, maar de NVZ heeft er in deze leidraad voor gekozen om de Recyclecheck van het KIDV aan te houden omdat dit document actueler is.

b. Terugwinning in de vorm van energie

Een andere manier om te zorgen voor terugwinning, is terugwinning in de vorm van energie: het gebruik van brandbaar verpakkingsafval om energie op te wekken door directe verbranding (met of zonder andere afvalstoffen), maar met terugwinning van de warmte (bron: 94/62/EG); oftewel verbranding met energieretourwinning. Ook hier is een norm voor opgesteld: EN 13431.

¹¹ <https://recyclclass.eu/recyclability/online-tool/>

Wanneer (verpakkings)afval wordt verbrandt levert dat een bepaalde hoeveelheid energie op. Dat wordt de calorische waarde genoemd. De calorische waarde die in dit geval minimaal behaald moet worden voor energierugwinning moet boven de 5 MJ/Kg liggen. In de huidige verpakkingsrichtlijn is dit voldoende. De verwachting is echter dat de vereisten ten aanzien van terugwinning van de verpakking in de aankomende herziening van de verpakkingsrichtlijn worden aangescherpt.

Deze leidraad gaat niet verder in op dit onderwerp, omdat kunststof verpakkingsafval in Nederland in principe altijd wordt verbrand met energierugwinning, indien het niet wordt gerecycled (bron: Milieu Centraal).

c. Organische terugwinning

Tot slot is er nog een laatste manier om de verpakking terug te winnen: organische terugwinning. Dit betekent dat de verpakking op een bepaalde manier biologisch afbreekbaar moet zijn. Biologisch afbreekbaar verpakkingsafval moet zodanig fysisch, chemisch, thermisch of biologisch afbreekbaar zijn dat het grootste deel van het resulterende compost uiteindelijk uiteenvalt in kooldioxide, biomassa en water. Ook hier is een norm voor opgesteld: EN 13432.

Deze leidraad gaat hier niet verder op in omdat biologisch afbreekbare verpakkingen binnen de was- en reinigingsmiddelensector niet of nauwelijks worden toegepast.

4. Aanvullende informatie in het dossier

a. Frequentie herziening dossier

Zoals genoemd in de inleiding is het minimaliseren van de milieu-impact van de productverpakkingscombinaties een continu proces dat onder andere door de stand van de techniek beïnvloed wordt. Daarom dient het dossier ter onderbouwing van de Essentiële Eisen regelmatig te worden herzien. Het wordt aangeraden om dit minimaal één keer per jaar te doen, waarbij de conclusie kan zijn dat de onderbouwingen in het dossier nog altijd actueel zijn. De richtdatum en de frequentie van herziening dienen beide te worden opgenomen in het dossier.

b. Maatregelen om zwerfafval tegen te gaan

Het ontwerp van de verpakking moet zo zijn dat zwerfafval zo veel mogelijk wordt voorkomen. Deze eis volgt uit artikel 3 het Besluit verpakkingen. Om hieraan te voldoen is het raadzaam om te zorgen voor goede aanwijzingen betreffende de afvalfase. Daarvoor kan gebruik worden gemaakt van de logo's uit de [weggooiwijzer](#) die is ontwikkeld door het KIDV (zie figuur 1).¹²

Figuur 1 Voorbeelden uit de weggooiwijzer van het KIDV

¹² Meer informatie via <https://kidv.nl/weggooiwijzer>

Overzicht verpakkingsdossier

Onderdeel uit de Essentiële Eisen	Claim (voldoet of n.v.t.)?	Vermelden in het productverpakkingscombinatie -dossier:
1. Vervaardiging en samenstelling van de verpakking		<i>Voor zowel 1a, 1b als 1c moet documentatie worden opgenomen in het dossier.</i>
a. Minimaliseren van het verpakkingsmateriaal	Dient altijd te voldoen	Met behulp van de kritische factor kan worden onderbouwd dat aan deze eis wordt voldaan.
b. Zware metalen	Dient altijd te voldoen	Wordt onderbouwd met steekproeven en/of CR 13695-1 en/of een conformiteitsverklaring van de verpakkingsleverancier.
c. Minimalisatie van gevaarlijke stoffen of mengsels	Dient altijd te voldoen	Wordt onderbouwd met steekproeven en/of CR 13695-2 en/of een conformiteitsverklaring van de verpakkingsleverancier.
2. Hergebruik van de verpakking	Alleen indien hier een claim over wordt gemaakt	<i>Dit onderdeel is niet essentieel voor verpakkingen van was- en reinigingsmiddelen. Documentatie hierover in het dossier is alleen gevraagd als dit van toepassing is.</i>
3. Terugwinning van de verpakking		<i>Een onderbouwing wordt gevraagd voor ten minste één van de onderdelen 3a, 3b of 3c.</i>
a. Kan (een deel van) de verpakking worden teruggewonnen m.b.v. materiaalrecycling?	Indien geclaimd is onderbouwing verplicht	Deze eis kan worden onderbouwd met behulp van de Recyclecheck van het KIDV.
b. Kan (een deel van) de verpakking worden teruggewonnen in de vorm van energie?		Deze eis behoeft minimale onderbouwing omdat kunststof verpakkingsafval in NL vrijwel altijd wordt verbrand met energiet terugwinning indien het niet wordt gerecycled.
c. Kan (een deel van) de verpakking worden gecomposteerd volgens alle voorwaarden uit de norm EN 13432?	Indien geclaimd is onderbouwing verplicht	Deze eis wordt onderbouwd met behulp van de norm EN 13432, maar zal in de was- en reinigingsmiddelensector niet vaak van toepassing zijn.
4. Aanvullende informatie in het dossier		<i>Aangeven wanneer het dossier wordt herzien (advies is jaarlijks).</i>
		<i>Aangeven of er eventueel maatregelen zijn genomen om zwerfafval zoveel mogelijk te voorkomen. Hiervoor kan gebruikt worden gemaakt van de weggooiwijzer van het KIDV.</i>

Voorbeeld verpakkingdossier

Naam van het product: *Keukenreiniger – ontvetter XXX*

Foto's verpakking

Basis verpakkinggegevens

Primaire verpakking	Fles	<ul style="list-style-type: none"> - Inhoud: 750 ml - Hoogte: 234 mm - Materiaal: PET - Gewicht: 39 gram
	Etiket	<ul style="list-style-type: none"> - Materiaal: - Gewicht
	Dop/sluiting	Een trigger <ul style="list-style-type: none"> - Stijgbuis: HDPE - Tekening van spraykop bijgevoegd Materiaal: <ul style="list-style-type: none"> - Gewicht: 19,1 gram
Secundaire verpakking	Amerikaanse vouwdoos	<ul style="list-style-type: none"> - Materiaal: Golfkarton - Gewicht: 286 gram
Tertiaire verpakking	Euro pellet	<ul style="list-style-type: none"> - Materiaal: Hout - Afmetingen: 1200 x 800 x 140 mm
	Krimphoes	<ul style="list-style-type: none"> - Materiaal: LDPE

1. Vervaardiging en samenstelling van de verpakking

Beoordelingslijst voor minimalisatie verpakkingsmateriaal volgens de richtlijn verpakking en verpakkingsafval (94/62/EG)		Verpakking:	
Prestatiecriterium	Belangrijkste eis [Type uw antwoord]	Kritische factor? [Doorstreep foutieve antwoord]	Referentie [Type uw antwoord]
<i>Bescherming van het product</i>	De verpakking moet het product beschermen tegen effecten van buiten, zoals mogelijk bijkomend vocht. Daarom is gekozen voor kunststof. Dit	JA / NEE	

	is echter niet de kritische factor omdat al aan deze eis wordt voldaan door de minimale verpakkingseisen die worden gesteld aan de logistiek.		
<i>Fabricageproces van de verpakking</i>	In overleg met de verpakkingleverancier wordt bepaald of de fles al het minimale gewicht heeft. Als dit lichter kan wordt dit in overweging genomen. Dit is een continue proces. Op dit moment lijken de mogelijkheden bij de verpakkingfabrikant bepalend in het minimale verpakkingsgewicht omdat ze voor dit type product geen lichtere verpakkingen aanbieden. Hier ligt dus de kritische factor.	JA / NEE	Zie Annex I voor communicatie met de verpakkingleverancier. <i>Bij iedere jaarlijkse update van het verpakkingdossier zal dit punt opnieuw worden geverifieerd bij de betreffende verpakkingleverancier, om er zeker van te zijn dat nog altijd gekozen wordt voor de lichtst mogelijke verpakking.</i>
<i>Verpakking- /vullingsproces</i>	Flessen worden volgens geautomatiseerd systeem op de band gezet. Indien de fles te licht is kan deze beschadigen tijdens deze stap. De fles wordt er dan uitgefilterd en onbruikbaar verklaard. Ander belangrijk aspect: De fles kan niet volledig worden afgevuld omdat er anders product verloren gaat vanwege de schuimvorming die ontstaat tijdens het afvullen. Er is dus altijd enige kopruimte nodig om verlies van het product tegen te gaan. Er wordt hier continue gezocht naar de minimaal mogelijke kopruimte.	JA / NEE	
<i>Logistiek</i>	De flessen worden tijdens transport in kartonnen dozen op pellets geladen. Daarom hebben ze een bepaald draagvermogen nodig. Momenteel wordt er bij eenzelfde type fles gekeken of de fles lichter kan (39 gr → 33 gr). De producent zal beproevingen uitvoeren om te beoordelen of de lichtere verpakking aan dezelfde veiligheids- en kwaliteitseisen voldoet. Zie ook procedure voor lektesten bij prestatiecriteria 'Wetgeving'.	JA / NEE	
<i>Productpresentatie en marketing</i>	Er wordt aan de prestatie- en marketingeisen voldaan zonder dat dit een toenemend verpakkingsgewicht tot gevolg heeft.	JA / NEE	

<i>Aanvaardbaarheid voor gebruiker/consument</i>	Uit navraag bij de klant blijkt dat aan de eisen van de consument wordt voldaan.	JA / NEE	
<i>Informatie</i>	Het volume van de fles biedt genoeg ruimte op het etiket om alle nodige informatie weer te geven.	JA / NEE	
<i>Veiligheid</i>	De trigger bevat een draaikopje die het gebruik door kinderen bemoeilijkt, wat bijdraagt aan de veiligheid. Dit heeft echter geen impact op het verpakkingsgewicht en vormt dus ook geen kritische factor.	JA / NEE	
<i>Wetgeving</i>	Dit product valt onder de CLP-verordening ((EG) nr. 1272/2008). Deze verordening stelt een aantal algemene eisen aan de verpakking, zo mag de verpakking niet gaan lekken en het verpakkingsmateriaal mag niet beschadigd worden door de inhoud. Om te waarborgen dat een verpakking niet gaat lekken, wordt er ieder uur aan de afvullijn een lectest gedaan.	JA / NEE	
<i>Andere aspecten</i>	Economisch aspect: In Nederland betalen bedrijven die verpakkingen op de markt brengen een afvalbeheersbijdrage aan het Afvalfonds Verpakkingen. De hoogte van die bijdrage wordt bepaald door de hoeveelheid verpakkingsmateriaal. In het prijssegment van dit type producten weegt de afvalbeheersbijdrage relatief zwaar mee. Dit vormt een extra stimulans om tot het laagst mogelijke verpakkingsgewicht te komen.	JA / NEE	

Eisen samenstelling verpakking		Referentie
Maximaal toegestane hoeveelheid sporen van zware metalen in verpakkingen wordt niet overschreden:	JA / NEE	<i>Referentie: Conformiteitsverklaring verpakkingsleverancier bijgevoegd in het dossier</i>
Minimalisatie van milieugevaarlijke stoffen in de verpakking:	JA / NEE	<i>Referentie: Conformiteitsverklaring verpakkingsleverancier bijgevoegd in het dossier</i>

2. Hergebruik van de verpakking

Hergebruik	
Van toepassing?	JA / NEE
Zo ja, hoe wordt dit vormgegeven?	

3. Terugwinning van de verpakking

Recycling	
Van toepassing?	JA / NEE
Toelichting	<i>Om de recyclebaarheid van de verpakking te bepalen wordt gebruik gemaakt van de Recyclecheck 2021 van het KIDV.¹ De hoofdcomponent van de primaire verpakking is gemaakt van PET. Dit is in principe goed te recyclen. Echter, omdat de fles van zwart kunststof is gemaakt wordt deze op dit moment in de meeste installaties nog niet gesorteerd. Dit wordt daarom gezien als de kritische factor voor de recyclebaarheid van de verpakking. Op dit moment wordt met de klant besproken of andere kleuren/oplossingen een goed alternatief vormen.</i>

Energieterugwinning	
Van toepassing?	JA / NEE
Toelichting	<i>Zoals de meeste standaard kunststof verpakkingen, voldoet ook deze verpakking aan de minimale drempel voor energierterugwinning: calorische waarde van 5 MJ/kg.</i>

Composteren	
Van toepassing?	JA / NEE
Toelichting	<i>In de was- en reinigingsmiddelen wordt (vrijwel) geen gebruik gemaakt van composteerbare verpakkingen.</i>

¹ De Recyclechecks worden regelmatig geüpdatet. De meeste recente versie is op te vragen op de website van het KIDV: <https://kidv.nl/recyclecheck>

4. Aanvullende informatie in het dossier

Herzieningsfrequentie	
Hoe vaak wordt het dossier herzien?	<i>Het dossier zal jaarlijks worden herzien om te bekijken of er nog updates nodig zijn.</i>
Laatste datum van herziening	<i>17 januari '22</i>

Zwerfafval	
Van toepassing?	JA / NEE
Zo ja, hoe borgt u het zoveel mogelijk voorkomen van zwerfafval:	<i>Het etiket bevat twee recyclelogo's om de gebruiker te stimuleren de lege verpakking af te danken bij het afval: het Triman-logo en de Groene punt.</i>

Annex I

Bericht van Verpakkingsleverancier XXX over verpakking *Keukenreiniger – ontvetter* XXX

Van: [REDACTED] <xxxxxxxxxxx@xxx.com >

Verzonden: woensdag 3 november 2021 10:10

Aan: [REDACTED] <xxxxxxxxxxx@xxx.nl >

Onderwerp: RE: Verduurzaming fles

Beste,

De [REDACTED] in 39 gram kan in onze ogen niet in lichter gewicht worden geproduceerd. We hebben in het verleden geprobeerd om deze in een lichter gewicht (33 gram) te produceren echter kwamen we erachter tijdens productie dat deze niet stabiel te produceren was (onstabiele materiaalverdeling, op plekken veel te dun).

Indien de fles toch lichter moet worden zijn er volgens ons de volgende mogelijkheden:

- Nieuwe spuitgietmatrijs aan te schaffen voor bijvoorbeeld 36 of 37 gram (grote investering +/- €50k);
- Aanpassingen van het design (bijvoorbeeld additionele ribbels). Aanschaf nieuwe blaasmatrijzen + testen a.d.h.v. samples;

Kind regards,

[REDACTED]

[REDACTED]

Head of quality & purchasing